

V Praze dne 13.11.2014
Č.j.: 1108/14/REV1

Stanovisko
komise pro hodnocení dopadů regulace
k
**návrhu nařízení vlády o použití finančních prostředků Státního fondu rozvoje
bydlení formou úvěrů na obnovu bytu nebo domu postiženého živelní
pohromou a o změně některých nařízení vlády.**

I. Úvod

Návrh vychází z usnesení vlády z roku 2013, které uložilo „Připravit sjednocený nástroj na poskytování následné podpory bydlení poskytované při postižení živelní pohromou“, jehož garantem je Ministerstvo pro místní rozvoj a Státní fond rozvoje bydlení.

Revizí dnešní právní úpravy chce předkladatel dosáhnout mimo jiné zpřehlednění právní úpravy, sjednocení a aktualizaci podmínek pro získání úvěru, zvýšení jeho dostupnosti či snížení administrativní zátěže.

K materiálu bylo uplatněno poměrně málo připomínek (jen 6 míst) a je předložen bez rozporů.

Materiál byl projednán za přítomnosti předkladatele na jednání Komise RIA dne 10.10. 2014, na jejímž základě byl předkladatel požádán o dopracování závěrečné zprávy RIA (dále jen „Zpráva“) dle připomínek obsažených v prvním stanovisku.

V reakci na projednání materiálu v Komisi RIA předkladatel doplnil Zprávu o posouzení variant, které byly naznačeny v stanovisku. I přes dobrou formální úroveň doplnění (počínaje str. 13) je ze způsobu a kvality argumentace patrné, že rozhodnutí o zvolené formě řešení problému (tedy sjednocení a zlepšení právní úpravy) s nejvyšší pravděpodobností nevycházelo z ex ante posouzení variant, nýbrž z rozhodnutí o tom, jak bude problém řešen, a poté vypracování formálně kvalitní zprávy RIA. Tento postup je bohužel poměrně obvyklý.

Vzhledem, k tomu, že cílem materiálu je celkové zlepšení realizace této státní politiky, která, jak je uvedeno, je významná, mělo by to platit nejen pro právní kvalitu, ale i navrhovaný procesní způsob provádění politiky. Zpráva nedává dostatečnou jistotu, že navrhované řešení je to nejlepší, a proto by měla být upravena, respektive předkladatelé by měli posoudit, zda mají opravu průkazné argumenty, které upřednostňují navrhované postup proti alternativě 4A.

II. Připomínky a návrhy změn

K variantám nyní podrobněji:

1. nulová varianta je odmítnuta, neboť právě její nepřijatelnost je důvodem předložení návrhu

2. varianta 2 představuje návrh, který je jasně a srozumitelně popsán. Není pouze jasné:

- jakým způsobem při uvedené náročnosti úkonu (popsané v textu), které předjímá zapojení minima pracovníků (aby náklady nebyly vysoké), bude s to SFRB zvládnout počty žádostí, které budou zcela nerovnoměrně rozložené, přičemž žadatelé budou naléhat na rychlé řešení žádostí

- přetrvává i nadále nejasnost ohledně nákladů na správu úvěrů, resp. jejich kvalitu, kdy kvalitní správa vyžaduje poměrně podstatné investice, v textu nezahrnuté

- diskutabilní je efektivita využití státních prostředků na tento účel, kterými, jak předkladatel na str. 12 píše, disponuje. Ty budou "dlouho zahálet" a poté, po živelné katastrofě, budou využity.

3. varianta 3 zvažuje využití dotací místo úvěrů

- varianta 3A hovoří o poskytování úrokových dotací. Tento postup je odmítnut s tím, že SFRB nedisponuje prostředky. Toto není vůbec jasné, neb o stranu výše SFRB uvádí, že prostředky na podporu v této oblasti již má.

- ve variantě 3B má tyto dotace poskytovat rozpočet. V textu se dočteme, že "Tato varianta je uvedena pouze z důvodu komplexnosti. Z pohledu veřejných financí je velice nevýhodná, protože vede k dlouhodobému zatížení státního rozpočtu a je administrativně velmi náročná". Není zřejmé, na čem tento argument stojí. Na podporu půjdou tak či onak státní prostředky, administrativní náklady mají všechny varianty a je zvláštní, proč by poskytování dotací mělo být finančně náročnější než poskytování úvěrů. Argument, že komerční úvěr nemusí obdržet každý žadatel, je přitom validní.

S odkazem na koncepci SFRB jsou dotační varianty vyloučeny z posuzování. To nepovažuje Komise RIA za účelné ani přesné. Poskytování úvěrů žadatelů za nižší úrokové sazby nebo těm, kteří by komerčně na úvěr nedosáhli, je taktéž činnost věcně odpovídající dotaci.

V praxi nelze vyloučit, že některé, zejména menší úvěry, by mohlo být efektivní nahradit dotací ve výši 10-20% zvažovaných sum a díky snazší administraci úvěrů by zvýšení nákladů nebylo velké. Nástroj úrokové dotace není vhodné paušálně odmítnout kvůli možnému zvýšení úroků v budoucnu. Hodnocení této varianty není zpracováno dostatečně proto, aby bylo možno kompetentně odmítnout možnost využití těchto nástrojů.

4. varianta 4, podpora pomocí záruk

V úvodu varianty je konstatováno, že "Dle veřejně přístupných informací tržní bankovní sektor poskytuje úvěry na bydlení i bez zajištění zástavou do výše 500 tis. Kč. Jeví se proto nevhodné poskytovat záruky za úvěry na opravy rodinných domů a bytů, které mohou být v rozmezí 30 tis. – 300 tis. Kč". Relevantnost tohoto názoru není jasná, mimo jiné s ohledem na to, že výše je zdůrazněna nedostupnost úvěrů některým žadatelům.

Mimo to, nezajištěné úvěry jsou jedním z nejdražších bankovních produktů, a jsou zcela nevhodné pro účel této politiky.

- varianta 4 A, záruky poskytované ČMZRZB. Argumenty pro ukončení minulých programů zde nelez posuzovat, nicméně fakt, že náklady na poskytované nástroje, a to jak provozní tak kreditní, vždy nese SFRB. čímž se postup neliší od varianty 2. Navíc zde lez očekávat snížení kreditních nákladů díky kvalitnějšímu úvěrovému procesu v bankách. Argument, na jehož základě je varianta odmítnuta: "**Možnost poskytování záruk přes ČMZRZB se smluvní kompenzací od SFRB je z důvodu nehospodárnosti vyloučena**", lze proto považovat za nedoložený.

Pokud problém tkví ve vyšších finančních nárocích ČMZRZB za poskytování záruk, je třeba tento problém před odmítnutím varianty řešit na úrovni SFRB, ČMZRZB ev. akcionářů banky. **Není možné vycházet z dat a nákladů na poskytování úvěrů ze strany ČMRZB z roku 2001.**

- varianta 4B, záruky poskytované SFRB. Varianta je správně odmítnuta, z důvodů neakceptovatelnosti záruky SFRB, jako nástroje k podstatnému zvýšení dostupnosti úvěrů pro klienty bank.

Varianta 4 je vyloučena za dalšího posuzování, čímž se zbytek textu nemění.

III. Závěr

Nedostatečné posouzení varianty 4 (fakticky 4A) v předloženém dopracování Zprávy ze strany předkladatele, které naznačují výše uvedené a použité argumenty, je zásadní slabinou Zprávy RIA. Možnost využití kapacity ČMZRZB by bylo také v souladu s koncepcí "státní rozvojové banky", ve kterou se má ČMZRZB transformovat. Absence konzultací s ČMZRZB, která by ověřila oprávněnost závěru předkladatele o vyšší nákladovosti, je zásadním nedostatkem zprávy RIA.

Komise RIA na základě výše uvedeného konstatuje, že v rámci předložené Zprávy RIA, která nediskutuje v plné šíři možné nástroje a jiné varianty realizace poskytování následné podpory bydlení poskytované při postižení živelní pohromou, shledává nadále jako zásadní nedostatky RIA, která má sloužit jako objektivní základ a informace s diskusí variant řešení pro rozhodnutí vlády.

Z tohoto důvodu Komise RIA n e d o p o r u č u j e dopracovanou závěrečnou zprávu RIA schválit a s tímto upozorněním a výhradou postupuje návrh ke konečnému rozhodnutí vládě.

Vypracoval: RNDr. L. Niedermayer

Prof. Ing. Michal Mejstřík, CSc., v.r.
předseda komise